

Sygn. akt V KK 298/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski

SSN Zbigniew Puzkarski (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kowal

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Krzysztofa Parchimowicza,
w sprawie **J. S.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 26 stycznia 2016 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego
od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Ś.

z dnia 23 stycznia 2014 r.,

I. uchyla wyrok w zaskarżonej części, tj. orzekającej o karach łącznych po połączeniu kar pozbawienia wolności wymierzonych J. S. wyrokami Sądu Rejonowego w Ś.:

- z dnia 27 lutego 2006 r., sygn. III K 680/05 i z dnia 25 lipca 2007 r., sygn. akt VI K 1051/06 (pkt I wyroku łącznego),

- z dnia 14 grudnia 2007 r., sygn. akt II K 849/07, z dnia 14 maja 2012 r., sygn. akt VI K 205/10 i z dnia 20 lutego 2013 r., sygn. akt VI K 684/12 (pkt II wyroku łącznego),

- z dnia 24 czerwca 2010 r., sygn. akt II K 162/10 i z dnia 28 września 2012 r., sygn. akt VI K 998/10 (pkt III wyroku łącznego) i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umarza w tym zakresie postępowanie o wydanie wyroku łącznego;

II. uchyla orzeczenie o zaliczeniu na poczet wyżej wymienionych kar łącznych okresów pozbawienia wolności (pkt V, VI i VII wyroku łącznego);

III. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa;

IV. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. P. (Kancelaria Adwokacka) kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) zł, w tym 23 % VAT, za wykonywaną z urzędu obronę skazanego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

UZASADNIENIE

J. S. został skazany wyrokami Sądu Rejonowego w Ś.:

1. z dnia 27 lutego 2006 r., sygn. akt II KK 680/05, za występki popełnione:

- w dniu 5 września 2005 r. z art. 278 § 1 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności;
- w dniu 18 października 2005 r. z art. 280 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 5 lat próby, a następnie postanowieniem Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 16 listopada 2010 r. (sygn. akt II Ko 622/10) zarządzono wykonanie tejże kary pozbawienia wolności;

2. z dnia 25 lipca 2007 r. sygn. akt VI K 1051/06, za dwa występki popełnione w warunkach określonych w art. 91 § 1 k.k. w dniu 11 grudnia 2005 r. z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 4 lat próby, a następnie postanowieniem Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 5 września 2011 r. (sygn. akt VI Ko 487/11) zarządzono wykonanie tejże kary pozbawienia wolności;

3. z dnia 14 grudnia 2007 r., sygn. akt II K 849/07, za występki popełnione w dniu 27 maja 2007 r. z art. 178a § 1 k.k. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 5 lat próby, a następnie postanowieniem Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 29 listopada 2011 r. (sygn. akt II Ko 335/11) zarządzono wykonanie tejże kary pozbawienia wolności;

4. z dnia 24 czerwca 2010 r., sygn. akt II K 162/10, za występki popełnione w dniu 06 lipca 2009 r. z art. 278 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby, a następnie postanowieniem Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 17 sierpnia 2011 r. (sygn. akt II Ko 334/11) zarządzono wykonanie tejże kary pozbawienia wolności;

5. z dnia 21 lutego 2011 r., sygn. akt VI K 1297/10, za występki popełnione:

- w nocy z 9 na 10 sierpnia 2010 r. z art. 279 § 1 k.k. na karę roku pozbawienia wolności;

- w dniu 16 września 2010 r. z art. 278 § 1 k.k. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzono karę łączną roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 18 listopada 2013 r., sygn. akt VI Ko 1639/13, na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw orzeczoną wobec skazanego karę 3 miesięcy pozbawienia wolności za czyn z art. 278 § 1 k.k. zamieniono na karę 30 dni aresztu;

6. z dnia 18 maja 2011 r., sygn. akt VI K 143/11, za występki popełnione w dniu 19 stycznia 2011 r. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. na karę 2 lat pozbawienia wolności;

7. z dnia 14 maja 2012 r., sygn. akt VI K 205/10 za dwa występki popełnione w warunkach określonych w art. 91 § 1 k.k. w dniach 12 września 2007 r. i 15 września 2007 r. z art. 280 § 1 k.k. na karę 3 lat pozbawienia wolności;

8. z dnia 28 września 2012 r., sygn. akt VI K 998/10, za występki popełnione:

- w dniu 5 grudnia 2009 r. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę roku pozbawienia wolności,

- w dniu 23 grudnia 2009 r. z art. 288 § 1 k.k. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,

- w dniach 25 stycznia 2010 r., w nocy z 2 na 3 października 2009 r. oraz w okresie od maja do 3 października 2009 r. z art. 279 § 1 k.k., popełnione w warunkach określonych w art. 91 § 1 k.k., na karę 2 lat pozbawienia wolności,

- w dniu 25 stycznia 2010 r. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności,

- w dniu 11 maja 2010 r. z art. 278 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

na podstawie art. 91 § 2 k.k. wymierzono karę łączną 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności;

9. z dnia 20 lutego 2013 r., sygn. akt VI K 684/12, za występki popełnione:

- w dniu 8 sierpnia 2007 r. z art. 280 § 1 k.k. na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

- w dniu 15 września 2007 r. z art. 278 § 1 k.k. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;

na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzono karę łączną 3 lat pozbawienia wolności.

Sąd Rejonowy w Ś. wyrokiem łącznym z dnia 23 stycznia 2014 r., sygn. akt VI K 870/13, połączył kary pozbawienia wolności wymierzone J. S. wyrokami wyżej opisanymi w:

- pkt 1. oraz 2. i wymierzył mu karę łączną 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I wyroku łącznego);

- pkt 3., 7. oraz 9. i wymierzył mu karę łączną 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II wyroku łącznego);

- pkt 4. oraz 8. i wymierzył mu karę łączną 3 lat pozbawienia wolności (pkt III wyroku łącznego);

- pkt 5. oraz 6. i wymierzył mu karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt IV wyroku łącznego).

Na poczet poszczególnych kar łącznych Sąd na podstawie art. 577 k.p.k. zaliczył skazanemu stosowne okresy pozbawienia wolności (pkt V, VI, VII i VIII wyroku łącznego), nadto orzekł, że pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach opisanych w pkt 1 – 9 są pozostawione do odrębnego wykonania.

Opisany wyrok łączny uprawomocnił się bez zaskarżenia w dniu 5 lutego 2014 r.

Kasację od tego wyroku wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich. Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył go na korzyść J. S. w części, w której orzeczono kary łączne za czyny osądzone w sprawach Sądu Rejonowego w Ś. o sygnaturach: II K 680/05 i VI K 1051/06 (pkt I wyroku łącznego); II K 849/07, VI K 205/10 i VI K 684/12 (pkt II wyroku łącznego) oraz II K 162/10 i VI K 998/10 (pkt III wyroku łącznego), zarzucając rażące naruszenie prawa procesowego, to jest art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., polegające na orzeczeniu kar łącznych za czyny osądzone w sprawach Sądu Rejonowego w Ś.: o sygn. II K 680/05 oraz VI K 1051/06 (pkt I wyroku łącznego), o sygn. II K 849/07, VI K 205/10 i VI K 684/12 (pkt II wyroku łącznego) oraz o sygn. II K 162/10 i VI K 998/10 (pkt III wyroku łącznego), w sytuacji, gdy te same sekwencje skazań stanowiły podstawę wydania wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 3 października 2013 r., w sprawie VI K 464/13 (w części oznaczonej punktami od I do III) i żaden z wyroków jednostkowych stanowiących podstawę wydania tych kar łącznych nie uległ uchyleniu lub zmianie.

Podnosząc ten zarzut, Autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku łącznego w zaskarżonej części i związanych z orzeczonymi karami łącznymi rozstrzygnięć o zaliczeniu na ich poczet okresów rzeczywistego pozbawienia wolności, zawartych w punktach V, VI i VII sentencji wyroku oraz umorzenie postępowania w tym zakresie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasada, bowiem znalazł potwierdzenie zarzut naruszenia przez Sąd orzekający art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., co skutkowało zaistnieniem bezwzględnej przyczyny uchylenia wyroku, określonej w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. W zaskarżonej części wyrok łączny Sądu Rejonowego w Ś. obejmował te same sekwencje skazań J. S., które zostały objęte wyrokiem łącznym tego Sądu z dnia 3 października 2013 r. wydanym w sprawie o sygn. VI K 464/13. Wtedy Sąd Rejonowy w Ś. także połączył kary pozbawienia wolności wymierzone J. S. wyrokami opisanym na wstępie w:

- pkt 1. oraz 2. i wymierzył mu karę łączną 2 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I wyroku łącznego);
- pkt 3., 7. oraz 9. i wymierzył mu karę łączną 4 lat pozbawienia wolności (pkt II wyroku łącznego);
- pkt 4. oraz 8. i wymierzył mu karę łączną 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności (pkt III wyroku łącznego);
- pkt 5. oraz 6. i wymierzył mu karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt IV wyroku łącznego).

Przepis art. 575 § 2 k.p.k. stanowi, że jeżeli choćby jeden z wyroków stanowiących podstawę wydania wyroku łącznego ulega uchyleniu lub zmianie, wyrok łączny traci moc, a sąd w miarę potrzeby wydaje nowy wyrok łączny. Należy przyjąć, że Sąd Rejonowy w Ś., interpretując ten przepis uznał, że w sytuacji, gdy w dniu 18 listopada 2013 r. na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247 ze zm.), z uwagi na wartość zabranego mienia (300zł), zostało wydane postanowienie (sygn. VI Ko 1639/13) o zamianie kary 3 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej J. S. za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. wyrokiem Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 21 lutego 2011 r., sygn. akt VI K 1297/10, na karę 30 dni aresztu (odpis postanowienia dołączono jako k. 2 do akt sprawy VI K 870/13), obejmujący to skazanie wyrok łączny wydany w dniu 3 października 2013 r. (sygn. VI K 464/13) w całości utracił moc i zachodzi konieczność wydania wobec J. S. nowego wyroku łącznego, obejmującego wszystkie realne zbiegi przestępstw, z wyjątkiem wspomnianego skazania za czyn z art. 278 § 1 k.k. Takie podejście do zagadnienia, wynikające z literalnego odczytania art. 572 § 2 k.p.k., nie było jednak prawidłowe. Skoro powodem ponownego procedowania w przedmiocie wyroku łącznego była jedynie zamiana na inną karę jednej z kar jednostkowych orzeczonych w sprawie o sygn. VI K 1297/10 (za czyn 278 § 1 k.k.), należało przyjąć, że w wyniku tej zamiany utracił moc nie cały wyrok łączny wydany w dniu 3 października 2013 r., ale tylko ta jego część, która w ramach osobnego realnego zbiegu przestępstw obejmowała skazanie za wspomniany czyn z art. 278 § 1 k.k., a więc rozstrzygnięcie zawarte w pkt IV tego wyroku, i respektować to przy wydawaniu nowego wyroku łącznego. W tym

względnie Rzecznik Praw Obywatelskich zasadnie nawiązał do uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2012 r., I KZP 15/12, (OSNKW 2012, z. 11, poz. 111), w której stwierdzono, iż użyte w art. 575 § 1 k.p.k. wyrażenie „wyrok łączny traci moc” oznacza, że z chwilą wydania (obecnie: uprawomocnienia się) nowego wyroku łącznego tracą moc zawarte w poprzednim wyroku łącznym te jego rozstrzygnięcia o połączeniu kar lub środków karnych, które objęte zostały nowym wyrokiem łącznym, wydanym w związku z powstałą po wydaniu pierwszego wyroku łącznego potrzebą, wynikającą z przesłanek materialnoprawnych, określonych w art. 85 k.k. W świetle tej uchwały jest zrozumiałe, że w sytuacji, gdy w określonym układzie procesowym wydanie nowego wyroku łącznego nie prowadzi, wbrew literalnemu odczytaniu art. 575 § 1 k.p.k., do utraty mocy całego wydanego wcześniej wyroku łącznego, sąd orzekający nie powinien ponownie wypowiadać się odnośnie do tych zagadnień, co do których, mimo wydania nowego wyroku łącznego, zachowują moc wcześniej wydane rozstrzygnięcia. Prowadzi to bowiem do naruszenia zasady *ne bis in idem* i skutkuje, jak w niniejszej sprawie, zaistnieniem bezwzględnej przyczyny uchylenia wyroku (zob. także wyrok SN z dnia 14 marca 2013 r., III KK 36/13, LEX nr 1293803).

Dodatkowo trzeba zauważyć, że w następstwie wydania nowego wyroku łącznego doszło do pogorszenia sytuacji skazanego, bowiem suma kar łącznych pozbawienia wolności orzeczonych w pierwszym wyroku łącznym wynosiła 11 lat i 8 miesięcy, natomiast suma kar łącznych orzeczonych w drugim wyroku łącznym wyniosła 12 lat i 4 miesiące i to pomimo, że została pominięta kara jednostkowa, którą uwzględniono przy orzekaniu pierwszego wyroku łącznego. Nie powinno to nastąpić w sytuacji, gdy jedynym powodem wydania nowego wyroku łącznego było zastosowanie ustawy, która z założenia miała poprawić sytuację skazanego.

W tym stanie rzeczy należało postąpić zgodnie z zawartym w kasacji wnioskiem, tj. uchylić w zaskarżonej części, obejmującej rozstrzygnięcia zawarte w punktach I, II i III, wyrok łączny Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 23 stycznia 2014 r., sygn. akt 870/13, i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umorzyć w tym zakresie postępowanie o wydanie wyroku łącznego. Uchyleniu podlegały także związane z wymienionymi rozstrzygnięciami zawarte w punktach V, VI i VII zaskarżonego wyroku orzeczenia o zaliczeniu na poczet kar łącznych okresów pozbawienia

wolności. Oznacza to, że w następstwie wydanego przez Sąd Najwyższy wyroku podlegają wykonaniu kary łączne pozbawienia wolności orzeczone wobec J. S. w punktach: I, II i III wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 3 października 2013 r., wydanego w sprawie VI K 464/13 oraz kara łączna pozbawienia wolności orzeczona w punkcie IV wyroku łącznego tego Sądu z dnia 23 stycznia 2014 r., wydanego w sprawie VI K 870/13.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku. Zgodnie z art. 638 k.p.k. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążył Skarb Państwa, nadto na wniosek wyznaczonego z urzędu obrońcy zasądził na jego rzecz od Skarbu Państwa stosowne wynagrodzenie za wykonywaną obronę skazanego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

kc